

Δημιουργική ανάγνωση και γραφή στο μάθημα της Λογοτεχνίας

Μαρία Νέζη

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Φιλολόγων

1ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής

02-02-2022

Η έννοια της δημιουργικότητας

Κοινωνικο-πολιτισμική προσέγγιση (Glăveanu,2010):

- Προβάλλει τη μεγάλη σημασία της αλληλεξάρτησης ανάμεσα στα άτομα και το κοινωνικο-πολιτισμικό τους περιβάλλον
- Υπογραμμίζει τον ρόλο του διαλόγου, της ανοιχτής, ελεύθερης και ισότιμης επικοινωνίας των μελών μιας ομάδας στην έκφραση της δημιουργικότητας (δημιουργικότητα μέσω της συνεργασίας)
- Θέτει το ζήτημα της αναπλαισίωσης της γνώσης μέσα από κοινωνικά τοποθετημένες πρακτικές για την επίλυση προβλήματος-πρόκλησης με ένα διαφορετικό τρόπο

Άλλες διαστάσεις της δημιουργικότητας

- Η έννοια και οι μορφές της δημιουργικότητας διαφέρουν σε συνάρτηση με την **ηλικία και τον βαθμό ωρίμανσης** του ανθρώπου. (Mayesky, 1998: 5)
- Η δημιουργικότητα συνδέεται άμεσα **με την αποκλίνουσα σκέψη** (divergent thinking) (Lee et al., 1987)
- Η δημιουργικότητα αυξάνεται, όταν τα κίνητρα που την κατευθύνουν είναι **εσωτερικά** (Amabile, 1996)
- Η δημιουργική δραστηριότητα προϋποθέτει **εμπειρογνωμοσύνη**, εκδηλώνεται και αναγνωρίζεται εντός ορισμένου πεδίου (Gardner 1996)

Θεσμικό πλαίσιο

- άρθρο 86 του ν.4823/2021 (Α' 136), Άρθρο 3 Διαδικασία αξιολόγησης
- Η διαδικασία αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή ορίζεται ως εξής:
 - 1. Για την αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή κατά τη διάρκεια των τετραμήνων συνεκτιμώνται τα παρακάτω κριτήρια:
 - α) η συνολική συμμετοχή του μαθητή στη μαθησιακή διδασκαλία (τα ερωτήματα που θέτει, οι απαντήσεις που δίνει, η συμβολή του στη μελέτη ενός θέματος μέσα στην τάξη, η συνεργασία του με συμμαθητές, η επιμέλεια στην εκτέλεση των εργασιών που του ανατίθενται), από την οποία ο εκπαιδευτικός σχηματίζει εικόνα για τις γνώσεις, την κατανόηση εννοιών και φαινομένων, τις δεξιότητες επίλυσης προβλήματος, τις επικοινωνιακές δεξιότητες, την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα κ.λπ.,
 - β) οι εργασίες που εκτελεί ο μαθητής στο πλαίσιο της καθημερινής μαθησιακής διαδικασίας στο σχολείο ή στο σπίτι, ατομικά ή ομαδικά,
 - γ) οι συνθετικές δημιουργικές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές, και οι διαθεματικές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές,
 - δ) οι τετραμηνιαίες δοκιμασίες αξιολόγησης (ωριαίες γραπτές δοκιμασίες ή ανάθεση και υποβολή/παρουσίαση ατομικής ή ομαδικής συνθετικής ή διαθεματικής δημιουργικής εργασίας ή αξιοποίηση των χαρακτηριστικών και των σταδίων εφαρμογής του μοντέλου της ανεστραμμένης τάξης),
 - ε) οι ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες (τεστ)

Τρόποι προώθησης της δημιουργικής σκέψης στο σχολείο

- Ερωτήσεις SCAMPER
- Τα σκεπτόμενα καπέλα του De Bono
- Κόμικς
- Δημιουργική γραφή
- Συζήτηση
- Μελέτη περίπτωσης
- Παίξιμο ρόλων-Προσομοίωση
- Συνέντευξη από ειδικό

Ερωτήσεις SCAMPER

- Προτείνετε ένα νέο τρόπο χρησιμοποίησης του....
- Δείτε με τι άλλο μοιάζει....
- Δώστε ένα διαφορετικό τέλος στην ιστορία...
- Αλλάξτε ή αντιστρέψτε τους όρους.....

SUBSTITUTE
COMBINE
ADAPT
MODIFY
PUT TO ANOTHER USE
ELIMINATE
REVERSE

Τα σκεπτόμενα καπέλα του De Bono

- Άσπρο : ουδέτερο
- Κόκκινο : συναισθήματα, φόβοι, επιθυμίες
- Μαύρο: σύνεση, επιφυλακτικότητα
- Κίτρινο: αισιοδοξία, θετική σκέψη
- Πράσινο: νέες ιδέες, εναλλακτικές προτάσεις
- Μπλε: ελέγχει, σχολιάζει, συντονίζει

Τρόποι προώθησης της κριτικής κατανόησης στο σχολείο

- Χάρτης εννοιών (εννοιολογικός χάρτης)
- Γραμμές δράσης (για την κατανόηση αφηγηματικών κειμένων)
- Παραγωγή ερωτήσεων
- Κριτική ανάγνωση κειμένου (εντοπισμός και ανάκληση πληροφοριών, επεξεργασία, συσχετισμός και ερμηνεία κειμενικών δεδομένων, αναστοχασμός)

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών και άλλων παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας

- Άρση εμποδίων εσωτερικών (μαθησιακές συνήθειες, παρελθόν μαθητών/τριών) και εξωτερικών (παιδαγωγικό κλίμα στην τάξη) για την υποκίνηση της δημιουργικής δράσης των παιδιών
- Υποστήριξη των παιδιών να εκφράσουν φυσικά και αβίαστα τη δημιουργικότητά τους με τη διαμόρφωση του κατάλληλου κλίματος στην τάξη. (Οδηγίες Mayesky, 1998)

Οδηγίες σε εκπαιδευτικούς

- Βοήθησε τα παιδιά να αποδέχονται την αλλαγή
- Βοήθησε τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν ότι κάποια προβλήματα δεν έχουν εύκολες απαντήσεις
- Βοήθησε τα παιδιά να αναγνωρίσουν ότι πολλά προβλήματα έχουν πολλές πιθανές λύσεις
- Βοήθησε τα παιδιά να μάθουν να κρίνουν και να αποδέχονται τα συναισθήματά τους
- Αντάμειψε τα παιδιά για τη δημιουργικότητά τους
- Βοήθησε τα παιδιά να αισθάνονται χαρά μέσα στη δημιουργική παραγωγή τους
- Βοήθησε τα παιδιά να εκτιμήσουν τους εαυτούς τους για τη διαφορετικότητά τους
- Βοήθησε τα παιδιά να αναπτύξουν επιμονή – να μην εγκαταλείπουν στις δυσκολίες

Διδασκαλία της Λογοτεχνίας

Θεσμικά κείμενα

Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο Γυμνάσιο για το σχολικό έτος 2017 – 2018 (Αρ. Πρωτ. 164314/Δ2/ 03-10-2017)

- Στροφή προς την αναγνωστική διαδικασία μέσα στη σχολική τάξη (αναγνωστικές ικανότητες, φιλιαναγνωσία)
- Δημιουργικές αναγνώσεις κειμένων στην κοινότητα (ανάγνωση, ακρόαση, συγγραφή, κριτική, συγκριτική εξέταση κειμένων και οπτικών, θεατρική αναπαράσταση, μετουσίωση και μεταφορά συναισθημάτων σε νέο κείμενο, διερεύνηση των δυνατοτήτων της γλώσσας ως μέσου προσωπικής και καλλιτεχνικής έκφρασης, παρουσίαση και υποστήριξη κειμένων, κλπ.) στο πλαίσιο μίας αναγνωστικής ομάδας
- Πρακτικές δημιουργικής γραφής: Σχετικά με την έννοια και τη φιλοσοφία της δημιουργικής γραφής, υπογραμμίζεται πως σκοπός της είναι να βοηθήσει στην ανάπτυξη της συγγραφικής απόλαυσης και την καταπολέμηση της αυτολογοκριτικής λογικής, αφήνοντας πιο ελεύθερα περιθώρια στη φαντασία των μαθητών, απαλλάσσοντάς τους, κατά κάποιον τρόπο, από τον φόβο του «σωστού και λάθους»

Αξιολόγηση της Λογοτεχνίας

- ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 126 /2016:

Άρθρο 16 Ανακεφαλαιωτική εξέταση στο μάθημα της «Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας»

Β. Στον κλάδο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

3. Το τρίτο θέμα αναφέρεται στην παραγωγή γραπτού λόγου και απορρέει από το κείμενο. Προτείνονται ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης και **ένα θέμα δημιουργικής γραφής** και κάθε μαθητής/τρια επιλέγει ένα από τα δυο.

II. Όσον αφορά τη **δημιουργική γραφή**, οι μαθητές/ τριες καλούνται: α) είτε να αναδιηγηθούν τμήμα της ιστορίας από την οπτική γωνία συγκεκριμένου ήρωα (π.χ. με μορφή ημερολογίου, επιστολής κ.τ.λ.), β) είτε να αλλάξουν ή να συμπληρώσουν δημιουργικά το αρχικό κείμενο (π.χ. με τη δημιουργία νέας σκηνής ή διαλόγων, την εισαγωγή στοιχείων περιγραφής ή σχολίων ή οπτικών, ακουστικών και άλλων εικόνων κ.ά.), γ) είτε να διατυπώσουν σκέψεις και να εκφράσουν συναισθήματα που τους ενεργοποιεί η ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου σε ένα νέο κείμενο το οποίο υιοθετεί τα χαρακτηριστικά κειμενικού είδους (ποιητικού ή πεζού) που ορίζεται από τον/την εκπαιδευτικό.

Κριτήρια Αξιολόγησης Δημιουργικής Γραφής

- ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 126 /2016:

Άρθρο 16 Ανακεφαλαιωτική εξέταση στο μάθημα της «Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας»

Με το κείμενο αυτό: α) ως προς το περιεχόμενο ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών να αξιοποιούν με τρόπο ευρηματικό τα δεδομένα του κειμένου β) ως προς τη δομή ελέγχεται ο βαθμός ανταπόκρισης του μαθητικού κειμένου στο κειμενικό είδος που ζητείται γ) ως προς τη μορφή ελέγχονται το ύφος (επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου, ιδιωματισμών, σύνταξης που υπηρετούν τον σκοπό του κειμένου και ταιριάζουν στο κειμενικό είδος και το επικοινωνιακό πλαίσιο) και η χρήση της γλώσσας (ορθογραφία, σύνταξη, σαφήνεια στη διατύπωση, στίξη κ.τ.λ.). Η έκταση του κειμένου που καλούνται να παραγάγουν οι μαθητές/τριες μπορεί να κινείται μεταξύ εκατό (100) και διακοσίων (200) λέξεων. Η συγκεκριμένη ερώτηση βαθμολογείται με οκτώ (08) μονάδες.

Διδακτικά παραδείγματα

- Α΄ Γυμνασίου: Λίτσα Ψαραύτη, «Ο Κωνσταντής»
- Β΄ Γυμνασίου: Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ, «Ο μικρός πρίγκιπας και αλεπού»
- Γ΄ Γυμνασίου: Κ.Π. Καβάφη, «Στα 200 π.Χ.»

Α' Γυμνασίου: Λίτσα Ψαραύτη, «Ο Κωνσταντής»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης: Πριν την Ανάγνωση

- Ακρόαση του μουσικού κομματιού των Beatles (Eleanor Rigby), ανάγνωση των στίχων του, αναζήτηση και παρουσίαση έργων τέχνης που εμπνέονται από το σχετικό θέμα
- *Ποιο είναι το θέμα του τραγουδιού;* Καταιγισμός ιδεών, συζήτηση
- Διαμόρφωση συγκινησιακού κλίματος, ενεργοποίηση προσδοκιών

Α' Γυμνασίου: Λίτσα Ψαράυτη, «Ο Κωνσταντής»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης: Ανάγνωση

- Ανάγνωση του κειμένου από τον/την εκπαιδευτικό χωρίς τον τίτλο του διηγήματος, ακρόαση του κειμένου από τους/τις μαθητές/τριες με κλειστά βιβλία
- Διακοπή ανάγνωσης σε επιλεγμένα σημεία και ενεργοποίηση μαθητών/τριών με πρακτικές θεατρικού παιχνιδιού

Α΄ Γυμνασίου: Λίτσα Ψαραύτη, «Ο Κωνσταντής»

Πρακτικές Θεατρικού παιχνιδιού:

- Διακόπτουμε την ανάγνωση στο σημείο: **«κι αυτό το βλέμμα προξενούσε αμηχανία και δυσαρέσκεια στους οδηγούς.»**. Ζητάμε οι μαθητές/ τριες ανά δύο να παρακολουθήσουν τη σκέψη του παιδιού και των οδηγών (σε Α΄ ρηματικό πρόσωπο εκφράζουν τις σκέψεις που ενδέχεται να κάνουν τα πρόσωπα τη συγκεκριμένη στιγμή)
- Παγώνουμε την αφήγηση στο σημείο **«Το παιδί την κοίταξε καχύποπτα και ψυχρά, ποιος ξέρει τι είχαν δει τα μάτια του ολημερίς στο δρόμο και πόσα είχε διδαχτεί από τη «φιλανθρωπία των ανθρώπων.»** και αξιοποιούμε την τεχνική του *διάδρομος συνείδησης*. Ζητάμε εθελοντές μαθητές/τριες. Κάποιος από αυτούς αναλαμβάνει το ρόλο του Κωνσταντή που βρίσκεται σε δίλημμα. Οι υπόλοιποι χωρίζονται σε δυο ομάδες. Η μια ομάδα προτρέπει τον Κωνσταντή να δεχτεί την πρόσκληση της κας Δέσποινας, ενώ η άλλη επιχειρηματολογεί αποτρεπτικά. Οι δυο ομάδες στέκονται αντικριστά σαν να σχηματίζουν διάδρομο και ανάμεσά τους διέρχεται ο ήρωάς μας σιωπηλά. Στο τέλος δεν δηλώνει την επιλογή του.

Α΄ Γυμνασίου: Λίτσα Ψαραύτη, «Ο Κωνσταντής»

Ανταπόκριση στον κόσμο του κειμένου-συνεργατική παραγωγή λόγου:

- Η ανάγνωση συνεχίζεται μέχρι το τέλος του αποσπάσματος και αναθέτουμε στους μαθητές/ τριές μας ανά δύο να συνεχίσουν την ιστορία με δυο (2)-τρεις (3) προτάσεις καταργώντας τα αποσιωπητικά και βάζοντας τελεία.

Κριτικός στοχασμός-συζήτηση:

- *Τι νομίζετε ότι συνδέει τον Κωνσταντή, την κυρία Δέσποινα, την Eleanor Rigby και τον Father McKenzie; Συζήτηση στην τάξη.*

Α' Γυμνασίου: Λίτσα Ψαραύτη, «Ο Κωνσταντής»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης-Γραφής: μετά την Ανάγνωση

Οι μαθητές/τριες καλούνται

- Να φτιάξουν το πορτρέτο είτε του Κωνσταντή είτε της κυρίας Δέσποινας. Με τον όρο πορτρέτο τους εξηγούμε ότι εννοούμε να περιγράψουν το πρόσωπο με λόγια και εικόνες.
- Να αφηγηθούν την ιστορία από την οπτική γωνία ενός από τους ήρωες, επισημαίνοντας τους ότι δεν αρκεί να αλλάξουν το πρόσωπο από Γ' σε Α'.
- Να αποδώσουν με σκίτσα ή ζωγραφιές το διήγημα σε σκηνές.
- Να μεταφέρουν ως ρεπορτάζ στην τηλεόραση το περιστατικό που συνιστά το κεντρικό γεγονός της αφήγησης.

Β' Γυμνασίου: Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ, «Ο μικρός πρίγκιπας και αλεπού»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης: Πριν την Ανάγνωση

Αξιοποίηση κόμικ:

- Τζόαν Σφαρ, *Ο μικρός Πρίγκιπας*, εκδόσεις Πατάκη, σ.σ. 78-85.
- Στέλλα Στεργίου, *Ο μικρός Πρίγκιπας*, εκδόσεις Polaris

Δραστηριότητες: Χρωματισμός καρτέ, Συμπλήρωση διαλόγων, Αφήγηση της ιστορίας με λόγια

Β' Γυμνασίου: Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ, «Ο μικρός πρίγκιπας και αλεπού»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης: Ανάγνωση

- *Ποιο από τα δυο κείμενα σας άρεσε περισσότερο; Το κόμικ ή η νουβέλα; Καταγραφή πρώτων εντυπώσεων*
- *Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές αναγνωρίζετε στα δύο κείμενα;*
- *Σε ποιες σκηνές μπορείτε να χωρίσετε το απόσπασμα με βάση τον χώρο, τον χρόνο ή τα πρόσωπα; Ταυτίζονται με τα καρέ του κόμικ; Τι παρατηρείτε;*
- *Ποιες διαφορές αναγνωρίζετε ανάμεσα στην δική σας αφήγηση και στην αφήγηση του Σαιντ-Εξυπερύ;*
- *Σε ποια σημεία θα συμπληρώνατε την αφήγηση του Σαιντ-Εξυπερύ;*

Β' Γυμνασίου: Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ, «Ο μικρός πρίγκιπας και αλεπού»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης-Γραφής: μετά την
Ανάγνωση

- Μεταφορά σε κόμικ: Οι μαθητές/τριες καλούνται να μεταφέρουν σε κόμικ ένα άλλο απόσπασμα από τη νουβέλα
- Μεταφορά κόμικ σε αφηγηματικό γραπτό λόγο: Οι μαθητές/τριες καλούνται να μεταφέρουν σε αφηγηματικό γραπτό λόγο ένα άλλο απόσπασμα από το κόμικ
- Σύγκριση κόμικς: Οι μαθητές/τριες καλούνται να συγκρίνουν τα δύο κόμικς και να εκφράσουν την προτίμησή τους
- Δημιουργία κόμικ: Οι μαθητές/τριες καλούνται να αφηγηθούν μια ιστορία φιλίας σε κόμικ

Γ' Γυμνασίου: Κ.Π. Καβάφη, «Στα 200 π.Χ.»

- Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης: Πριν την Ανάγνωση

Επίλυση προβλήματος: Αποκαθιστώντας το χειρόγραφο ενός ποιήματος

- *Ας υποθέσουμε πως ανακαλύπτετε σκόρπια κομμάτια από ένα χειρόγραφο του ποιητή Κ. Π. Καβάφη. Πρόκειται για ένα ποίημα που προσπαθείτε ν' αποκαταστήσετε συναρμολογώντας σ' ενιαίο όλο τα μέρη του. Τα αποσπάσματα περιέχουν είτε μεμονωμένους στίχους είτε τρίστιχα ή τετράστιχα. Δεν γνωρίζετε τον τίτλο του ποιήματος, αλλά υποθέτετε ότι κάποιος από τους στίχους μπορεί να λειτουργεί και ως τίτλος του κειμένου. Οι μόνες πληροφορίες που αναγράφονται στο χειρόγραφο είναι το όνομα του ποιητή, η χρονολογία του ποιήματος (1931) και ο τόπος (Αλεξάνδρεια Αιγύπτου)*
- *Δοκιμάζετε διαφορετικές εκδοχές συζητώντας κάθε φορά στην ομάδα σας το αποτέλεσμα*
- *Διαβάζετε δημόσια το αποτέλεσμα των προσπαθειών σας και εξηγείτε τις επιλογές σας*
- *Γίνεται συζήτηση στην τάξη*

Το Χειρόγραφο

Κ. Π. Καβάφη, 1931, Αλεξάνδρεια

«Αλέξανδρος Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων»

Μπορούμε κάλλιστα να φανταστούμε
πώς θ' αδιαφόρησαν παντάπασι στην Σπάρτη

Είναι κι αυτή μια στάσις. Νιώθεται.

Στα 200 π. Χ.

Α βεβαιότατα «πλην Λακεδαιμονίων».

Για Λακεδαιμονίους να μιλούμε τώρα!

Κι απ' την θαυμάσια πανελλήνια εκστρατεία
την νικηφόρα, την περίλαμπρη,
την περιιάλητη, την δοξασμένη
ως άλλη δεν δοξάσθηκε καμιά,

Με τες εκτεταμένες επικράτειες,
με την ποικίλη δράση των στοχαστικών προσαρμογών.
Και την Κοινήν Ελληνική Λαλιά
ως μέσα στην Βακτριανή την πήγαμεν, ως τους Ινδούς.

μα ... Δεν ήσαν οι ...
... να ... οδηγούν και ... προστάζουν
... πολυτίμους υπηρέτας.

Άλλωστε
μια πανελλήνια εκστρατεία χωρίς
Σπαρτιάτη βασιλέα γι' αρχηγό
δεν θα τους φαίνονταν πολλής περιωπής.

Εμείς· οι Αλεξανδρείς, οι Αντιοχείς,
οι Σελευκείς, κι οι πολυάριθμοι
επίλοιποι Έλληνες Αιγύπτου και Συρίας,
κι οι εν Μηδία, κι οι εν Περσίδι, κι όσοι άλλοι.

ελληνικός καινούργιος κόσμος, μέγας.

Έτσι, πλην Λακεδαιμονίων στον Γρανικό
και στην Ισσό μετά· και στην τελειωτική
την μάχην, όπου εσαρώθη ο φοβερός στρατός
που στ' Άρβηλα συγκέντρωσαν οι Πέρσαι:

Γ' Γυμνασίου: Κ.Π. Καβάφη, «Στα 200 π.Χ.»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης: Ανάγνωση

- Ανάγνωση του ποιήματος ή ακρόαση του ποιήματος

http://www.snhell.gr/lections/content.asp?id=248&author_id=60&page=anthology (Ανάγνωση Φασουλή)

http://www.snhell.gr/lections/content.asp?id=46&author_id=60&page=anthology (Ανάγνωση Σαββίδη)

- Ομοιότητες και Διαφορές: Καταγραφή και Συζήτηση
- *Ποια σημεία στο ποίημα του Καβάφη σας δημιουργούν δυσκολίες στην κατανόηση;*
- *Ποιες από τις παρακάτω πληροφορίες μπορούν να σας φανούν χρήσιμες στην κατανόηση του περιεχομένου;*
(Πραγματολογικά στοιχεία: <http://www.fhw.gr/chronos/06/gr/politics/>, <http://www.fhw.gr/chronos/06/gr/society/>,
χροнологία http://www.fhw.gr/chronos/06/gr/chronology/index_b.html, χάρτες πορείας Μ. Αλεξάνδρου, Ελληνιστικών Βασιλείων)

Γ' Γυμνασίου: Κ.Π. Καβάφη, «Στα 200 π.Χ.»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης: Ανάγνωση

- *Ας δοκιμάσουμε να κάνουμε κάποιες αλλαγές στους στίχους. Τι παρατηρούμε;*

Αν σβήσουμε τη λέξη «παντάπασι» στον στίχο «πώς θ' αδιαφόρησαν παντάπασι στην Σπάρτη», τι αλλάζει στο νόημα;

Αν αλλάξουμε στο ρήμα «νιώθεται» την παθητική σύνταξη με ενεργητική τι αλλάζει στον στίχο «Είναι κι αυτή μια στάσις. Νιώθεται.»;

Ποια από τα επίθετα στους στίχους «Κι απ' την θαυμάσια πανελλήνια εκστρατεία την νικηφόρα, την περίλαμπρη, την περιλάλητη, την δοξασμένη ως άλλη δεν δοξάσθηκε καμιά, την απaráμιλλη: βγήκαμ' εμείς» θα μπορούσαμε να παραλείψουμε χωρίς να αλλάξει η ιστορική πληροφορία;

Το ρήμα «σαρώνω/σαρώνομαι» σημαίνει μεταφορικά: καθώς κινούμαι με μεγάλη ταχύτητα, παρασέρνω με βιαιότητα ό,τι συναντήσω στο πέρασμά μου και το καταστρέφω, το αφανίζω, ή σε μια αναμέτρηση πετυχαίνω εντυπωσιακή νίκη. Αν αντικαταστήσουμε το ρήμα «εσαρώθη» με τα ρήματα «διαλύθηκε, εξοντώθηκε» ή την παθητική σύνταξη με ενεργητική, τι αλλαγές στο νόημα πετυχαίνουμε;

Ας δοκιμάσουμε να αλλάξουμε το θαυμαστικό στη φράση «Για Λακεδαιμονίους να μιλούμε τώρα!» με κάποιο άλλο, π.χ. με ερωτηματικό. Τι αλλάζει στο νόημα;

Γ' Γυμνασίου: Κ.Π. Καβάφη, «Στα 200 π.Χ.»

Δραστηριότητες Δημιουργικής Ανάγνωσης -
Γραφής: μετά την Ανάγνωση

- Στον πίνακα του Ν. Εγγονόπουλου «Αλέξανδρος Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων» (Ελαιογραφίες, Ζωγραφική) ποια εντύπωση σας προκαλεί το όλο στήσιμο των μορφών; Αποδώστε την εντύπωσή σας με λέξεις που θεωρείτε κατάλληλες.
- Τι, κατά τη γνώμη σας, ήταν αυτό που στη φράση της επιγραφής «Αλέξανδρος Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων» ενέπνευσε τον ποιητή Καβάφη και τον ζωγράφο Εγγονόπουλο, ώστε ο πρώτος να γράψει ένα ποίημα και ο δεύτερος να ζωγραφίσει έναν πίνακα;

Κλείνοντας την παρουσίαση.....

Ρητή στόχευση και επιδίωξη της πρότασης αυτής είναι, μεταξύ των άλλων, **να αλλάξει το κλίμα της τάξης**, επαναπροσδιορίζοντας:

- **τις μεθόδους:** το «πώς» της οικοδόμησης της γνώσης και της διδακτικής μεθοδολογίας
- **τις ταυτότητες:** να μεταβάλει τον ρόλο του μαθητή / της μαθήτριας», ως φορέα δυνάμει αυτονομούμενης ερευνητικής δραστηριότητας, αλλά και του/της εκπαιδευτικού καθιστώντας τον υποστηρικτή και εμπνευστή σε αυτή τη διαδικασία, και
- **τους όρους πραγμάτωσης της διδακτικής διαδικασίας:** στον βαθμό που κινεί διαδικασίες αυτονόμησης ως προς το ποιος καθορίζει τι θα διαμειφθεί στην τάξη, ποιος επιλέγει, αξιολογεί και αξιώνει κάτι ως σημαντικό.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ, ΒΕΝΕΤΙΑ (2016). «Δημιουργικός, δημιουργική, δημιουργικό...», στο Αναγνώστης, ανακτήθηκε στις 4/1/2018 από <http://www.oanagnostis.gr/%ce%b4%ce%b7%ce%bc%ce%b9%ce%bf%cf%85%cf%81%ce%b3%ce%b9%ce%ba%cf%8c%cf%82-%ce%b4%ce%b7%ce%bc%ce%b9%ce%bf%cf%85%cf%81%ce%b3%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b4%ce%b7%ce%bc%ce%b9%ce%bf%cf%85%cf%81%ce%b3%ce%b9/>
- Δημιουργική Γραφή. Ηλεκτρονικά Πρακτικά του 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου, Αθήνα, Οκτώβριος 2013. Ανακτήθηκε στις 25/3/2018 από <http://cwconference.web.uowm.gr/index.php/el/pc-general-gr/pc-1st-conference-2013-gr>, Ηλεκτρονικά Πρακτικά του 2^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου, Κέρκυρα, Οκτώβριος 2015. Ανακτήθηκε στις 25/3/2018 από <http://cwconference.web.uowm.gr/index.php/el/pc-general-gr/pc-2nd-conference-2015-gr>
- ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ, ΜΑΝΙΝΑ (2007). *Πώς να γράφεις [άρθρο, βιβλίο, σενάριο]*. Αθήνα: IntroBooks.
- NEUMAYER, ODETTE & M. NEUMAYER (2008³). *Animer un atelier d'écriture. Faire de l'écriture un bien partagé*. Paris: Editions ESF.
- ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ, ΣΟΦΙΑ (2016). *Η δημιουργική γραφή στο σχολείο. Οδηγός του εκπαιδευτικού. Συγγραφικό εργαστήριο, ιδέες, εκπαιδευτικές δραστηριότητες και σενάρια διδασκαλίας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- QUENEAU, RAYMOND (1984). *Ασκήσεις Ύφους*. Μτφρ.: Αχιλλέας Κυριακίδης, Αθήνα: Ύψιλον.
- RODARI, GIANNI (2003). *Γραμματική της Φαντασίας. Εισαγωγή στην τέχνη να επινοείς ιστορίες*. Μτφρ.: Γιώργος Κασαπίδης, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, ΜΙΜΗΣ (2012). *Δημιουργική γραφή – Οδηγίες πλεύσεως* (Βιβλίο εκπαιδευτικού) Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο) ανακτήθηκε στις 25/03/2018 από <http://www.openbook.gr/dimiourgiki-grafi/>